

*Кіріліна Марина Андріївна
Саламаха Юлія Юріївна
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

**ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Розвиток ринкових відносин у сучасному суспільстві вимагає нового осмислення проблем розвитку освіти, її взаємозв'язку з управлінням, що

обумовлює пошук нових шляхів підвищення ефективності менеджменту освіти в умовах Болонського процесу.

Основні проблеми існуючих систем освіти і теоретичний образ перспективної системи освіти, що забезпечує не тільки добробут нації, але і подальший стійкий розвиток людства, самим серйозним образом хвилюють сьогодні вчених, державних і суспільних діячів різних країн, які стурбовані необхідністю оновлення і реформування систем освіти, покликаною відігравати в ХХІ ст. найважливішу роль у розвитку особистості і суспільства [1].

Стратегічне управління полягає в орієнтації на зміни у зовнішньому середовищі та на ті виклики, які ставить це середовище стосовно тієї чи іншої організації (демографічні зміни, етнічні, оновлення змісту освіти, поява нових освітніх технологій). Отже, стратегічне управління полягає в орієнтації на перспективу.

Стратегічне управління освітньою організацією – це такий тип управління, коли:

- а) діяльність освітніх організацій спрямована на задоволення освітніх запитів споживачів і замовлення освітніх послуг;
- б) освітній заклад швидко і гнучко реагує на зміни в освітньому середовищі;
- в) освітня організація набуває конкурентних переваг;
- г) забезпечується можливість успішної діяльності організації в довгостроковій перспективі.

Однією з принципово важливих і конструктивних ідей у стратегії підвищення інтелектуального потенціалу нації є ідея випереджальної освіти [2; 3]. Суть цієї ідеї полягає в тому, щоб своєчасно підготувати людей до майбутнього. Перспективна система освіти повинна створюватись на основі поєднання новітніх загальнонаукових і гуманітарних знань, і однієї з пріоритетних завдань її має бути формування в людей таких якостей, які дозволяють їм успішно пристосуватися, жити і працювати в умовах століття, що настає.

Принципи практичної реалізації концепції випереджальної освіти доцільно пояснити на контрасті з діючою системою вищої освіти. У сучасних системах вищої освіти сьогодні реалізується концепція, яку можна назвати підтримуючою освітою. Підготовка фахівців здійснюється головним чином на основі вимог сьогодення, без урахування того, що чекає цих фахівців у майбутньому. Система підтримуючої освіти не відповідає сучасним і, тим більше, перспективним вимогам, оскільки вона не забезпечує повноцінної підготовки людини до нових умов існування, які швидко змінюються. Випереджальна освіта, навпаки, орієнтується на майбутнє, на ті умови життя і професійної діяльності, у яких опиниться випускник навчального закладу освіти після його закінчення, тобто через 4-7 років після вступу на навчання.

Темпи технологічного і науково-технічного прогресу сьогодні такі, що більшість знань застарівають вже протягом 3-5 років. І не враховувати цей факт в перспективній системі освіти неприпустимо. Саме тому система випереджальної освіти повинна радикальним образом відрізнитися від системи підтримуючої освіти. При цьому головну увагу необхідно зосередити на розвитку творчих якостей людини, її здібностей до самостійних дій в умовах невизначеності, а також на розвитку здібностей до навчання, придбання нових знань.

У другій половині ХХ ст. сформувалося розуміння важливості механізмів особистісного знання і типів комунікації вчених. Тим самим традиційна модель науки як раціональноорганізована, інформаційно-інтелектуальна система доповнюється ще і як комунікативно-особистісною характеристикою (така, що допускає ірраціональну детермінацію у виді натхнення, підсвідомості, розуміння, рефлексії, спілкування й т.п.). Таким чином, на зміну моделі науки як самодостатньої пізнавальної діяльності приходить розуміння її як саморегулюючої системи з рефлексією. На зміну загальному спеціальному предметно-орієнтованому навчанню повинно приходити додаткове (базово-дисциплінарне) паралельно здійснюване, безупинне навчання (поза конкретною установкою), покликане здійснити і забезпечити «особистісний зріст» протягом практично всього життя людини. Саме таке навчання зобов'язане створити систему «випереджальної» освіти як основу соціально-духовної інфраструктури, покликаної забезпечити становлення індивідуальності людини і розкриття її потенціалу, нагромадження і проживання унікального досвіду, її розвиток, а також самоактуалізацію і самореалізацію «я-концепція», багатство самовираження в спілкуванні і творчості.

Згідно вимогам інноваційного сьогодення (постійні зміни технологій, стилю життя, потоку нової інформації) основним завданням освіти є виховання людини, яка має бажання й уміння вчитися впродовж життя, уміння застосовувати набуті знання в практичній діяльності. Авторитарна агресивна педагогіка в учбових закладах має замінюватися на демократичну толерантну. Провідною ідеєю сучасної освіти має бути людиноцентризм, тобто коли в основі учбового процесу лежить максимальне наближення навчання кожної людини до її потреб, інтересів, індивідуальності. Такий підхід дає можливість учням, студентам розвивати себе на основі власних здібностей.

Зберігаючи існуючу систему освіти, «виробництва знання» та підготовки кадрів, Україна не зможе впоратись із низкою системних викликів. Формування глобального капіталізму – або «економіки, що ґрунтується на знаннях» – вимагає зовсім іншого ставлення до людських ресурсів, ніж це має місце сьогодні.

Список использованных источников и литературы

1. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті. // Освіта України. – 2001. – № 1.
2. Sheiko V. N. Internathional Seminar on Problems of Transformation of Higher Education in the Field of Library and Information Science / V. N. Sheiko, S. V. Chastnyk, G. G. Aseev // EUCLID Newsletter. – Copenhagen, 1995. – № 8, July.
3. Шейко В. М. Динаміка трансформаційних процесів освіти ХХІ ст.// Вісник ХДАК. – 2014. – Вип. 45.